EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 03 24
COM(2025) 116 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl Reglamento (ES) 2018/643 dėl geležinkelių transporto statistikos įgyvendinimo

1. ĮVADAS

1.1 ATASKAITOS TIKSLAS

2018 m. balandžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/643 dėl geležinkelių transporto statistikos[1] 9 straipsnyje nurodyta, kad Komisija, pasikonsultavusi su Europos statistikos sistemos komitetu, turi pateikti ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl šio reglamento įgyvendinimo ir būsimų pokyčių ne vėliau kaip 2020 m. gruodžio 31 d., o po to kas ketverius metus. Tai – antroji[2] pagal šį reikalavimą teikiama ataskaita.

Pirmoje ataskaitos dalyje paaiškinamos bendrosios ir politinės aplinkybės, duomenų naudojimas ir reglamento taikymo sritis. Antroje dalyje aprašoma, kaip valstybės narės ir Komisija (Eurostatas) jį įgyvendina, valstybėms narėms tenkanti našta ir išlaidos, susijusios su duomenų rinkimu, metodiniais ir duomenų kokybės klausimais, taip pat įvairios geležinkelių transporto statistikos skelbimo priemonės. Paskutinėse dviejose dalyse aprašoma galima būsima geležinkelių transporto statistikos raida ir pateikiamos pagrindinės ataskaitos išvados.

1.2 TEISINĖS SISTEMOS APLINKYBĖS

Reglamentas (EB) Nr. 91/2003 parengtas siekiant užtikrinti, kad Komisija, kitos ES institucijos, nacionalinės vyriausybės ir plačioji visuomenė gautų palyginamus, patikimus, suderintus, reguliariai teikiamus ir išsamius statistinius duomenis apie krovinių ir keleivių vežimą geležinkeliais.

2016 m. Reglamentu (ES) 2016/2032 padarytais pakeitimais siekta atnaujinti ir supaprastinti pradinį teisės aktą (ir taip sumažinti naštą valstybėms narėms). Jais taip pat buvo siekiama optimizuoti esamą Europos geležinkelių transporto statistikos teisinę sistemą ir suderinti ją su Lisabonos sutartimi.

1.3 POLITINĖS APLINKYBĖS IR DUOMENŲ NAUDOJIMAS

Plėtojant bendrą ES transporto politiką būtinos išsamios žinios apie geležinkelių transporto mastą ir raidą.

Europos žaliasis kursas[3] – tai augimo strategija, kuria siekiama užtikrinti ES ekonomikos tvarumą, klimato ir aplinkos iššūkius paverčiant galimybėmis visose politikos srityse ir užtikrinant, kad pertvarka būtų visiems teisinga ir įtrauki. 2022 m. transporto sektoriui (įskaitant tarptautinius bunkerius) teko apie 28,9 proc. viso ES išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio. Siekiant neutralizuoti poveikį klimatui, transporto sektoriuje išmetamų teršalų kiekį iki 2050 m. reikia sumažinti 90 proc. Krovininis geležinkelių transportas yra tvarus logistinis ekonomikos pagrindas ir vežimas geležinkeliais labai padeda pasiekti klimato tikslus atsižvelgiant į ekonomikos ir transporto sektoriaus augimą.

[1] OL L 112, 2018 5 2, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/643/oj.

[2] Pirmoji ataskaita priimta 2020 m. gruodžio 18 d. (COM(2020) 838 *final*).

[3] COM(2019) 640 *final*.

2020 m. gruodžio mėn. Komisija taip pat pateikė komunikatą „Darnaus ir išmanaus judumo strategija. Europos transporto kelias į ateitį“[4], kuriame išdėstyti numatomi veiksmai siekiant pertvarkyti ES transporto sistemą pagal Europos žaliojo kurso užmojus. Judumo strategijoje puoselėjama tvaraus, įperkamo, įtraukaus, pažangaus, atsparaus ir konkurencingo judumo vizija, kurios siekiant reikia iš esmės pertvarkyti transporto sektorių. Vienas iš judumo strategijoje numatomų būdų – didinti mažiau teršiančių transporto rūšių naudojimą ir nemažą dalį šiuo metu keliais vežamų krovinių (75 proc.) vežti geležinkeliais ir vidaus vandenų keliais. Vienas iš Komisijos prioritetų transporto srityje 2024–2029 m. – pateikti plataus užmojo planą dėl Europos greitųjų geležinkelių tinklo, kuris padėtų sujungti ES sostines, be kita ko, naktiniais traukiniais, ir paspartinti perėjimą prie krovinių vežimo geležinkeliais.

Per pastaruosius 25 metus Komisija aktyviai siūlė pertvarkyti Europos geležinkelių transporto sektorių, kad, palyginti su kitomis transporto rūšimis, geležinkelių transportas būtų patrauklesnis. Komisijos pastangos buvo sutelktos į tris pagrindinius tikslus, kurie visi yra labai svarbūs kuriant stiprų ir konkurencingą geležinkelių transporto sektorių:

- atverti geležinkelių transporto rinką konkurencijai;
- didinti nacionalinių tinklų sąveikumą ir saugumą;
- plėtoti geležinkelių transporto infrastruktūrą.

Pagal Reglamentą (ES) 2018/643 surinktiems duomenims tenka svarbus vaidmuo ES sprendimų priėmimo procese ir formuojant bei stebint ES politiką. Jie yra itin svarbūs ES geležinkelių rinkos stebėsenai ir jais reguliariai remiamasi Komisijos komunikatuose, tarnybų darbiniuose dokumentuose ir poveikio vertinimuose. Išsamios žinios apie rinką padeda didinti sektoriuje veikiančių bendrovių konkurencingumą. Pagal reglamentą parengti statistiniai duomenys taip pat gali būti naudojami siekiant įvertinti galimybes daugiau krovinių vežti ne keliais, o geležinkeliais.

Be to, valstybės narės pažymėjo, kad pagal reglamentą surinkti duomenys reikalingi nacionaliniu lygmeniu, siekiant:

- stebėti geležinkelių transporto veiklos raidą atliekant trumpalaikę stebėseną (naudojant ketvirčio duomenis) ir ilgalaikę stebėseną (naudojant metinius duomenis);
- atlikti nacionalines tendencijų analizes ir lyginti indeksus su kitomis šalimis
- stebėti, kaip keičiasi geležinkelių transporto dalis viso Europos transporto kontekste, palyginti su kitomis transporto rūšimis (transporto pasiskirstymas pagal rūšis).

Atsižvelgdamos į tai valstybės narės nurodė, kad duomenis naudoja:

- nacionalinės valdžios institucijos;
- universitetai, mokslinių tyrimų įstaigos ir modeliuotojai;
- ekonominės institucijos;
- geležinkelių sektorius – analizei ir planavimui;
- tarptautinės organizacijos, tokios kaip Tarptautinis transporto forumas ir Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisija,

[4] COM(2020) 789 *final*.

- ir politikos formuotojai – planavimui, tikslinei stebėsenai ir sprendimams priimti nacionaliniu lygmeniu.

1.4 VALSTYBIŲ NARIŲ IR KITŲ ŠALIŲ APRĖPTIS

Reglamentas (ES) 2018/643 tiesiogiai visas taikomas visoms valstybėms narėms, kurios privalo teikti jame nurodytus duomenis. Tik geležinkelių infrastruktūros neturinčios ir todėl geležinkelių transporto veiklos nevykdančios šalys (Malta ir Kipras) neprivalo įgyvendinti reglamento.

Duomenis apie geležinkelių transportą taip pat teikia trys Europos laisvosios prekybos asociacijos (ELPA) šalys – Norvegija, Šveicarija ir Lichtenšteinas. Penkios šalys kandidatės (Bosnija ir Hercegovina, Juodkalnija, Šiaurės Makedonija, Serbija ir Turkija) duomenis teikia savanoriškai. 2024 m. birželio mėn. Ukraina pirmą kartą pateikė vieną 2021 ataskaitinių metų bendro krovinių vežimo geležinkeliais ir bendro keleivių vežimo geležinkeliais duomenų rinkinį. Albanija, Sakartvelas, Kosovas* ir Moldova šiuo metu vertina duomenų prieinamumą ir tai, kaip šioms šalims geriausiai laikytis Reglamento (ES) 2018/643 reikalavimų.

Pagal Reglamento (ES) 2018/643 6 straipsnį šalys Eurostatui siunčia:

(i) išsamius metinius krovinių ir keleivių vežimo statistinius duomenis;

(ii) ketvirčio krovinių ir keleivių vežimo statistinius duomenis;

(iii) regioninius (NUTS[5] 2 lygio) krovinių ir keleivių vežimo statistinius duomenis (kas 5 metus, už vienų metų ataskaitinį laikotarpį);

(iv) eismo srautų geležinkelių tinkle statistinius duomenis (kas 5 metus, už vienų metų ataskaitinį laikotarpį);

(v) mažiau išsamius metinius duomenis apie geležinkelio įmonių, kurių bendrasis vežtų krovinių kiekis yra mažesnis nei 200 mln. tonkilometrių ir 500 000 tonų, taip pat įmonių, kurių bendrasis vežtų keleivių skaičius mažesnis nei 100 mln. keleivio kilometrų, krovinių ir keleivių vežimo veiklą.

2. TOLESNI REGLAMENTO ĮGYVENDINIMO VEIKSMAI

2.1 TEISINIŲ PAREIGŲ VYKDYMAS

Reglamente (ES) 2018/643 nustatytų pareigų teikti duomenis laikomasi labai gerai – visos valstybės narės reguliariai pateikia prašomus duomenų rinkinius, laikydamosi nustatytų terminų. Kartais gali atsirasti trumpų vėlavimų dėl pokyčių nacionaliniu lygmeniu (pvz., IT pokyčių ar pokyčių geležinkelių rinkoje). Tačiau šie vėlavimai niekada neturėjo įtakos geležinkelių transporto statistikos rengimui. Šalys vadovaujasi sutarta metodika, užtikrindamos aukštos kokybės ir patikimos krovinių ir keleivių vežimo geležinkeliais statistikos Europoje rengimą.

Siekdamos užkirsti kelią tiesioginiam ar netiesioginiam informacijos apie atskiras geležinkelio įmones atskleidimui, kelios valstybės narės savo pateiktus geležinkelių duomenis pažymi kaip

* Šis pavadinimas nedaro poveikio pozicijoms dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244 (1999) bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

[5] 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1059/2003 dėl bendro teritorinių statistinių vienetų klasifikatoriaus (NUTS) nustatymo (http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1059/oj).

konfidencialius. Naujausiuose duomenų rinkiniuose Belgijos, Prancūzijos, Vengrijos, Lenkijos ir Nyderlandų pateikti išsamūs metiniai keleivių vežimo geležinkeliais duomenys buvo laikomi konfidencialiais arba iš dalies konfidencialiais, be to, Belgija, Lenkija ir Švedija pažymėjo, kad jų išsamūs metiniai krovinių vežimo geležinkeliais duomenys – visiškai arba iš dalies konfidencialūs. Kas 5 metus renkamų regioninių (NUTS 2 lygio) duomenų rinkinyje konfidencialių duomenų daugiau. Konfidencialiems duomenims Eurostatas taiko tam tikras taisykles ir priemones, kad užkirstų kelią bet kokiam tokių duomenų atskleidimui.

2.2 VALSTYBĖSE NARĖSE TAIKOMI DUOMENŲ RINKIMO METODAI

Geležinkelio įmonės renka duomenis pagal kiekvienos šalies taikomus metodus ir siunčia juos nacionalinėms valdžios institucijoms, kurios yra atsakingos už duomenų apdorojimą. Eurostato „Informaciniame geležinkelių transporto statistikos vadove“ (angl. *Reference Manual on Rail transport statistics*[6]) yra skyrius, skirtas nacionalinėms metodikoms, ir poskyris apie duomenų kaupimą ir kokybės valdymą.

Remiantis 2021 m. Eurostato atliktu tyrimu dėl vidaus geležinkelių tinkluose veikiančių užsienio įmonių, kai kurios šalys susiduria su sunkumais gaudamos duomenis iš šių įmonių, nes jos negali būti įpareigotos juos teikti. Tyrime rekomenduotos tam tikros priemonės šioms kliūtims įveikti.

2.3 VALSTYBĖMS NARĖMS TENKANTI ADMINISTRACINĖ NAŠTA IR SĄNAUDOS

Reglamentas (ES) 2018/643 buvo parengtas siekiant kuo labiau sumažinti valstybėms narėms tenkančią naštą. Dauguma valstybių narių neprivalo imtis papildomų priemonių, nes jų taikomi procesai tinkamai ištobulinti, kad būtų įvykdyti reglamente nustatyti duomenų rinkimo reikalavimai.

Remiantis nacionaliniuose metaduomenyse, kuriais papildomi geležinkelių transporto duomenys, pateikta informacija, didžioji dauguma duomenis teikiančių šalių mano, kad su duomenų teikimu susijęs darbo krūvis yra priimtinas. Daugumoje duomenis teikiančių šalių duomenų teikimo našta daugiausia tenka geležinkelio įmonėms arba veiklos vykdytojams ir yra kuo mažesnė. Respondentai turi galimybę perduoti reikiamus duomenis per duomenų sąsają arba e. paštu. Į respondentus kreipiamasi tik tuo atveju, jei nacionalinės statistikos institucijos negali ištaisyti klaidų, aptiktų vykdant pagrįstumo kontrolę. Šalys, kurios gali kiekybiškai įvertinti geležinkelių transporto duomenų rinkimo sąnaudas ir naštą, pateikia labai įvairius duomenis. Šie sąnaudų ir naštos skirtumai priklauso nuo įmonių skaičiaus ir surinktų duomenų kiekio, kurie įvairiose šalyse skiriasi, taip pat nuo nacionalinių duomenų rinkimo sistemų. Kai kuriais atvejais nuo reglamento įsigaliojimo duomenis teikiančių geležinkelio įmonių skaičius padidėjo ir tai turėjo atitinkamą poveikį susijusioms sąnaudoms ir naštai. Tačiau, siekiant sumažinti duomenų teikimo naštą ir kartu išlaikyti statistikos kokybę, reglamentu buvo nustatytos transporto veiklos masto ribos. Vis dėlto šalys mano, kad geležinkelių transporto duomenys yra labai vertingi ir gaunamos statistikos nauda nusveria respondentams ir statistikos tarnyboms tenkančią naštą ir sąnaudas.

[6] https://ec.europa.eu/eurostat/documents/29567/3217334/Rail_Reference_Manual_Ver+11.pdf/bd5bf79a-b6d3-be9e-ceb5-779a36cc0a7c?t=1698140752878 (tik anglų k.).

Administracinės naštos mažinimas ir supaprastinimas

Komisija nuolat siekia mažinti administracinę naštą. Bendradarbiaudamas su nacionalinėmis statistikos institucijomis Eurostatas įgyvendina konkrečius veiksmus duomenų rinkimo ir ataskaitų teikimo administracinei naštai sumažinti. Šie veiksmai, be kita ko, yra:

1. priemonių, pvz., Eurostato statistinio atlaso, plėtojimas siekiant geriau perteikti NUTS 2 lygio regioninius duomenis. Jame įdiegta paieškos funkcija, kuria naudojantis lengviau ieškoti NUTS kodų. Duomenis teikiančios šalys gali įrašyti geležinkelio stoties arba išvykimo ar atvykimo vietos pavadinimą ir atlase pateikiamas atitinkamas NUTS kodas. Eurostatas taip pat gali pateikti visų atitinkamo NUTS kodo geležinkelio stočių sąrašą;

2. naujos duomenų tvirtinimo priemonės, kuriomis duomenis teikiančios šalys gali patvirtinti savo duomenis prieš oficialiai juos perduodamos Eurostatui (išankstinis patvirtinimas) ir gauti grįžtamąją informaciją apie konkrečių duomenų rinkinių klaidas;

3. reguliarūs valstybių narių, ELPA valstybių, šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių ekspertų susitikimai Komisijos geležinkelių transporto statistikos ekspertų grupėje, siekiant keistis gerosios praktikos pavyzdžiais apie geležinkelių transporto duomenų rinkimą ir tvarkymą.

2024 m. birželio mėn. konsultacijos su valstybėmis narėmis parodė, kad Reglamente (ES) 2018/643 nustatyta sistema yra pakankama, kad naudotojų poreikiai būtų patenkinti neužkraunant pernelyg didelės naštos respondentams.

2.4 GAUTŲ DUOMENŲ TVIRTINIMAS IR KOKYBĖS PATIKROS

Už duomenų rinkimą ir perdavimą yra atsakingos pačios valstybės narės, tačiau Eurostatas imasi visų būtinų priemonių, kad užtikrintų aukštos kokybės statistiką ir nustatytų gautų duomenų klaidas ar nepagrįstus elementus. Nuo 2023 m. Eurostatas taiko kompleksišką duomenų valdymo IT sistemą, kurios du komponentai buvo patobulinti: įdiegtos naujos duomenų tvirtinimo priemonės ir galinga programinė įranga (statistinės analizės sistemos (SAS)), skirta geležinkelių transporto duomenims tvarkyti, jų kokybei tikrinti ir juos skelbti.

Duomenis teikiančios valstybės narės Eurostatui perduoda duomenų rinkinius per EDAMIS portalą, naudodamos su SDMX (statistinių duomenų ir metaduomenų mainų sistema) standartu derančią struktūrą. Tada gautiems duomenų rinkiniams taikomas patikimas dviejų etapų patvirtinimo procesas.

- Pirma, STRUVAL (struktūrinio patvirtinimo) priemone patvirtinamas kiekvieno duomenų rinkinio formatas, privalomų laukelių išsamumas ir tai, ar naudojama struktūra ir kodai yra teisingi.
- Antra, CONVAL (turinio patvirtinimo) priemone kiekvieno duomenų rinkinio turinys patvirtinamas pagal iš anksto nustatytas taisykles ir ribinius dydžius. Duomenis teikiančios šalys gauna išsamią kiekvieno perduoto duomenų rinkinio patvirtinimo ataskaitą, leidžiančią lengvai ištaisyti klaidas. Eurostatas nuolat atnaujina taikomas patvirtinimo taisykles, kad būtų patenkinti kintantys poreikiai ir užtikrinta, kad statistiniai duomenys būtų aukštos kokybės.

Apskritai perduotų duomenų kokybė yra labai gera. Tačiau visos duomenis teikiančios šalys tikslina duomenis, jei STRUVAL ir CONVAL patvirtinimo priemonėmis aptinkama klaidų.

Vėliau Eurostatas tikrina ketvirtinių ir metinių geležinkelių transporto duomenų laiko eilučių nuoseklumą ir duomenų rinkinių vidaus nuoseklumą. Jei atlikus šias duomenų patikras problemų neaptinkama arba šalys patikslina savo duomenų rinkinius arba paaiškina neatitikimus, duomenys išsaugomi tolesniam tvarkymui ir skelbimui Eurostato internetinėje duomenų bazėje.

2.5 METODINĖ PAGALBA VALSTYBĖMS NARĖMS

Eurostatas nuolat padeda duomenis teikiančioms šalims įgyvendinti Reglamentą (ES) 2018/643 ir teikia paramą, susijusią su prašomais geležinkelių transporto duomenimis ir tinkama jų rengimo metodika.

Geležinkelių transporto statistikos ekspertų grupės posėdžiuose valstybėms narėms, ELPA šalims, šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms suteikiama galimybė aptarti duomenų kokybę, metodinius klausimus ir naujus projektus. Reglamento įgyvendinimas taip pat paprastai aptariamas per metinius transporto statistikos koordinavimo grupės posėdžius.

„Informaciniame geležinkelių transporto statistikos vadove“ duomenis teikiančioms šalims pateikiamos išsamios reglamento įgyvendinimo gairės. Šis informacinis vadovas yra reguliariai atnaujinamas (paprastai kasmet), įtraukiant naujausią informaciją, dokumentus ir gaires, susijusius su geležinkelių transporto statistikos rinkimu.

2019 m. Eurostatas, glaudžiai bendradarbiaudamas su Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisija ir Tarptautiniu transporto forumu, kartu išleido penktąją „Transporto statistikos žodynėlio“ (angl. *Glossary for transport statistics*[7]) redakciją, kurioje yra atnaujintas ir patobulintas geležinkelių transporto skyrius. Žodynėliu siekiama suvienodinti transporto statistikos apibrėžtis Europos ir tarptautiniu lygmenimis. Visos trys organizacijos planuoja iš esmės jį atnaujinti. Naują redakciją numatoma paskelbti 2025 m.

2.6 DUOMENŲ SKLAIDA

Eurostato internetinė duomenų bazė

Pagal Reglamentą (ES) 2018/643 surinktus duomenis Eurostatas skelbia savo internetinėje duomenų bazėje, kuri yra laisvai prieinama per Eurostato svetainę. Joje skelbiamos ir reguliariai atnaujinamos bei išsamiomis Europos ir nacionalinių lygmenų metaduomenų rinkmenomis papildomos 26 lentelės apie geležinkelių transporto sritį.

Kas 5 metus Eurostatas atnaujina du duomenų rinkinius, kuriuose pateikiami regioniniai (NUTS 2 lygio) krovinių ir keleivių vežimo statistiniai duomenys (reglamento IV priedas), ir parengia maždaug 28 duomenų rinkinius (po vieną dėl kiekvienos duomenis teikiančios šalies) apie eismo srautus geležinkelių tinkle (reglamento V priedas). Naujausi prieinami ataskaitiniai metai šiai statistikai yra 2020 m.

[7] https://www.doi.org/10.2785/675927 (anglų, prancūzų ir vokiečių k.).

Sklaidos produktai

Eurostatas parengia du rinkinio „Statistics Explained“ straipsnius apie geležinkelių transportą, kuriuose apžvelgiami svarbiausi pokyčiai ir analizuojami žiniasklaidai ir visuomenei skirti pagal Reglamentą (ES) 2018/643 surinkti duomenys:

- *Krovinių vežimo geležinkeliais statistika*[8]*;*
- *Keleivių vežimo geležinkeliais statistika (ketvirtiniai ir metiniai duomenys)*[9].

Šie straipsniai atnaujinami kasmet, kai tik užbaigiamas rengti atitinkamų ataskaitinių metų duomenų rinkinys.

Kitos sklaidos priemonės

Duomenys apie geležinkelių transportą taip pat platinami rengiant naudotojų poreikiams pritaikytas duomenų ištraukas Eurostato naujienų straipsniuose (pvz., „2022 m. geležinkeliais vežta šiek tiek mažiau krovinių“[10]) ir kituose Eurostato leidiniuose (pvz., „Pagrindiniai Europos transporto duomenys“[11], „Pagrindiniai duomenys apie Europą“[12] ir „Eurostato regionų statistikos metraštis“[13]). Duomenys taip pat platinami kitų Komisijos generalinių direktoratų, visų pirma Mobilumo ir transporto generalinio direktorato, leidiniuose (pvz., „Statistinių duomenų leidinys“[14]) ir Europos Sąjungos geležinkelių agentūros (ESGA) leidiniuose. Visi duomenys, įtraukti į specialiai pritaikytus duomenis ir leidinius, taip pat skelbiami Eurostato internetinėje duomenų bazėje.

Geležinkelių transporto duomenys taip pat įtraukti į darnaus vystymosi stebėsenos ataskaitą[15], kad būtų galima stebėti pažangą siekiant ES politikos tikslo daugiau krovinių vežti ne keliais, o geležinkeliais ir vidaus vandenų keliais. Šioje ataskaitoje nagrinėjama, kokia krovinių vežimo dalis (tonkilometriais) tenka geležinkeliams ir vidaus vandenų keliams, vertinant trumpalaikę ir ilgalaikę perspektyvas. Kitas svarbus šiame leidinyje pateikiamas rodiklis – trumpalaikė ir ilgalaikė keleivinių vežimo vidaus transportu (autobusais ir traukiniais) dalies raida.

3. TOLESNĖ GELEŽINKELIŲ TRANSPORTO STATISTIKOS PLĖTRA

Europos žaliojo kurso komunikate pateiktos transformatyviosios politikos kryptys įvairiems ekonomikos sektoriams, įskaitant transporto. Krovinių ir keleivių vežimo geležinkeliais statistika gali padėti nustatyti ir stebėti politikos tikslus teikiant duomenis apie gabenamų prekių kiekį, keleivių skaičių, nuvažiuotus kilometrus, įrangą ir infrastruktūrą. Ši informacija daugiausia renkama pagal Reglamentą (ES) 2018/643 ir iš dalies savanoriškai renkant

[8] https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Railway_freight_transport_statistics (tik anglų k.).
[9] https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Railway_passenger_transport_statistics_-_quarterly_and_annual_data (tik anglų k.).
[10] https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20231115-2
[11] https://doi.org/10.2785/4866 (tik anglų k.).
[12] https://doi.org/10.2785/494153 (anglų, prancūzų ir vokiečių k.).
[13] https://doi.org/10.2785/606702 (anglų, prancūzų ir vokiečių k.).
[14] https://doi.org/10.2832/319371 (tik anglų k.).
[15] https://doi.org/10.2785/98370 (tik anglų k.).

duomenis – pagal Eurostato, ITF ir UNECE bendrą klausimyną dėl vidaus transporto statistikos.

Kai kuriose šalyse duomenų konfidencialumas riboja galimybes skelbti visus pagal Reglamentą (ES) 2018/643 surinktus duomenis ir kai kuriuos ES suvestinius rodiklius. Eurostatas ir valstybės narės nuolat svarsto, kaip būtų galima sumažinti duomenų konfidencialumo lemiamus apribojimus.

Siekdamas platesnės geležinkelių transporto statistikos aprėpties, Eurostatas su ESGA pasirašė administracinį susitarimą gauti ir skelbti duomenis apie:

- geležinkelio linijų ir bėgių, kuriuose įrengta Europos geležinkelių eismo valdymo sistema (angl. ERTMS), ilgį;
- geležinkelio stočių, kuriose įrengtos priemonės riboto judumo asmenims, skaičių.

Geležinkelių linijų, kuriose įdiegta ERTMS, duomenys skelbiami kasmet nuo 2020 m. trečiojo ketvirčio. Likusi minėtų duomenų dalis bus paskelbta, kai tik jie bus gauti iš ESGA.

Nuo 2022 m. ESGA ir Eurostatas taip pat derina pastangas gauti labiau suderintus ir nuoseklesnius duomenis apie geležinkelių infrastruktūrą ir transporto įrangą. Viena iš didžiausių užduočių buvo palyginti ESGA infrastruktūros registro (RINF) pateiktus geležinkelio linijų atkarpų geografiškai susietus duomenis su tinklo ruožų duomenimis, pateiktais pagal Reglamento (ES) 2018/643 V priedą. Tai leido nustatyti ir pagrįsti šių dviejų statistinių duomenų rinkinių aprėpties skirtumus ir 2023 m. paskelbti pirmuosius 2020 ataskaitinių metų eismo srautų pagal geležinkelių tinklo ruožus žemėlapius. Be to, kad užmegztas bendradarbiavimas su ESGA, 2025 ataskaitinių metų duomenis, reikalaujamus pagal V priedą, bus lengviau rinkti naudojantis RINF pateikta informacija (pvz., geležinkelio stočių ir linijų pavadinimais ir tinklo ruožų charakteristikomis, kurios RINF registruojamos pagal geležinkelio linijų ruožus).

Eurostatas sukūrė geležinkelių atstumo matricą, kuri padeda apskaičiuoti transporto dalies rodiklius pagal atstumo klases, neužkraunant papildomos naštos duomenis teikiančioms šalims. Geležinkelių atstumo matrica grindžiama NUTS 2 lygio regionų klasifikavimu, kad atitiktų regioninių geležinkelių transporto duomenų rinkimą pagal Reglamento (ES) 2018/643 IV priedą. Tolesnis atstumo matricos plėtojimas priklauso nuo geografinių tinklų tobulinimo. Tačiau jos taikymas daugiausia priklausys nuo to, ar turima regionų lygmens geležinkelių duomenų (pvz., mažiau duomenų apie nežinomus regionus pagal šalis) ir ar jie kokybiški.

Geležinkelių transporto statistikos geografinė aprėptis galėtų būti išplėsta ateityje į ES įstojus naujoms narėms. Eurostatas remia šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių pastangas laikytis Reglamento (ES) 2018/643 aptardamas su jomis metodikos klausimus, duomenų kokybę ir būsimą pažangą.

Remiantis 2024 m. birželio mėn. Geležinkelių transporto statistikos ekspertų grupės nariams išsiųstu klausimynu, šiuo metu valstybės narės nemano, kad reikia keisti ar tobulinti Reglamentą (ES) 2018/643. Taigi našta respondentams nekis. Tačiau naujos nacionalinės, Europos ir tarptautinės politikos iniciatyvos dėl tvarumo ir transporto sistemų pertvarkymo

gali lemti naujų duomenų poreikių. Nustačius tokių poreikių, jie bus tinkamu laiku įvertinti ir aptarti Geležinkelių transporto statistikos ekspertų grupėje.

4. IŠVADOS

Įgyvendinant Reglamentą (ES) 2018/643 dėl geležinkelių transporto statistikos įgyta patirtis ir gauti rezultatai vertinami teigiamai. Valstybės narės laikosi duomenų teikimo pareigų, o nacionaliniu ir Komisijos lygmenimis skiriami ištekliai leidžia pasiekti aukštos kokybės rezultatų. Komisija padeda valstybėms narėms įgyvendinti reglamentą ir skatina šalis kandidates bei potencialias šalis kandidates gauti ir kaupti geležinkelių transporto duomenis iš nacionalinių infrastruktūros valdytojų, geležinkelio įmonių ar nacionalinių transporto ministerijų. Komisija modernizavo savo geležinkelių transporto duomenų tvirtinimo ir tvarkymo IT sistemą, palengvindama nacionalinių statistikos institucijų darbą. Komisijos geležinkelių transporto statistikos ekspertų grupėje ir toliau aktyviai aptariamas reglamento įgyvendinimas ir galimi jo patobulinimai.

Reglamentas (ES) 2018/643 tebėra veiksminga ir efektyvi priemonė patikimai ir palyginamai geležinkelių transporto statistikai tiek ES, tiek nacionaliniu lygmeniu rengti. Parengta statistika skelbiama Eurostato internetinėje duomenų bazėje, statistikos straipsniuose, naujienų straipsniuose ir konkretiems poreikiams pritaikytose duomenų ištraukose. Geležinkelių transporto statistika yra naudinga politikos formuotojams, geležinkelių pramonei, nacionalinėms organizacijoms ir rengiant bei vertinant ES politiką, kuria siekiama skatinti tvarų, švarų ir saugų transportą.